

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MUNTEAN, DACIAN

Transilvania, imagini și legende din Țara Hațegului/ Dacian Muntean
- Deva : Editura Karina, 2025

ISBN 978-606-079-203-1

087,5

Tipar digital executat la
S.C. CLIC COMPUTER ART DESIGN S.R.L. DEVA
Tel: 0721 374 581
www.tipardeva.ro

TRANSILVANIA

Imagini și legende din

ȚARA HAȚEGULUI

[Hu: Hátszegvidék
De: Wallenthal]

Seria LegendaRoom: album I
Fotografie de copertă: Laura Vesa

Copyright © 2021 Dacian Muntean (Dakian). Toate drepturile rezervate. Această carte, sau orice parte a ei, nu poate fi reprodusă sau utilizată în niciun fel fără permisiunea scrisă expresă a autorului, cu excepția folosirii unor citate în recenzii de carte sau a altor utilizări necomerciale permise de legea dreptului de autor.

Cuprins

Țara Hațegului - unde legendele trăiesc	... 4	Comorile naturii	...54
Tărâmul unei comori legendare	...10	Drosera Rotundifolia	...58
„Față Neagră” - Bunicul literar al lui Zorro	...12	Fluturi	...60
Megaliți misterioși	...14	Zimbrul - bizonul European	...65
Sarmizegetusa Ulpia Traiana	...16	Animale sălbatice	...69
Cetatea Colț	...20	Plante	...70
Cetatea Mălăiești	...24	Muntele Retezat	...75
Turnul de la Răchitova	...26	Parcul Național Retezat	...76
Biserica din Densuș	...30	Geoparcul Dinozaurilor	...78
Biserica din Sântămăria Orlea	...32	Geologia - „tare ca piatra!”	...80
Biserica și mănăstirea de la Suseni - Colț	...34	Hidrologia - „apa este viață!”	...82
Biserica și mănăstirea de la Prislop	...36	Animale domestice	...84
Castelul Nopcsa din Săcel	...38	Tradiții, superstiții și meșteșuguri	...86
Conacul Nopcsa - Berthelot	...42	Bunătați și merinde hațegane	...93
Castelul Kendeffy	...44	Mic dicționar de regionalisme	...96
Castelul Huniad	...48	Harta locurilor legendare	...105

KA1978 - 606 - 079 - 203 - 1

Țara Hațegului - Unde legendele trăiesc!

Imaginează-ți că intri într-un loc unde viața se împletește cu misterele străvechi, un loc plin de legende uluitoare și mituri antice. Un loc în care totul are o poveste.

Bun venit în Țara Hațegului!

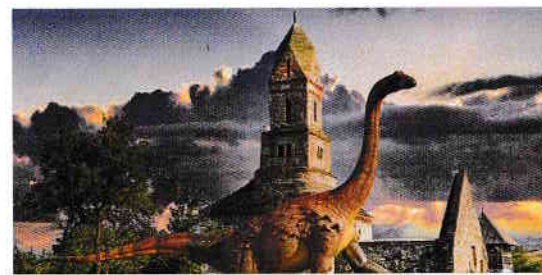
Vizitând acest colț de Ardeal este ca și cum ai intra într-o poveste cu dragoni, comori și bătălii, un tărâm în care te poți trezi înconjurat de vechi războinici legendari, de cavaleri viteji și de nobile domnițe.

De asemenea, miracolul naturii ar putea să te prindă în vârtejul său magic și să te conducă ușor, pe cărări secrete, spre rare frumuseți ascunse.

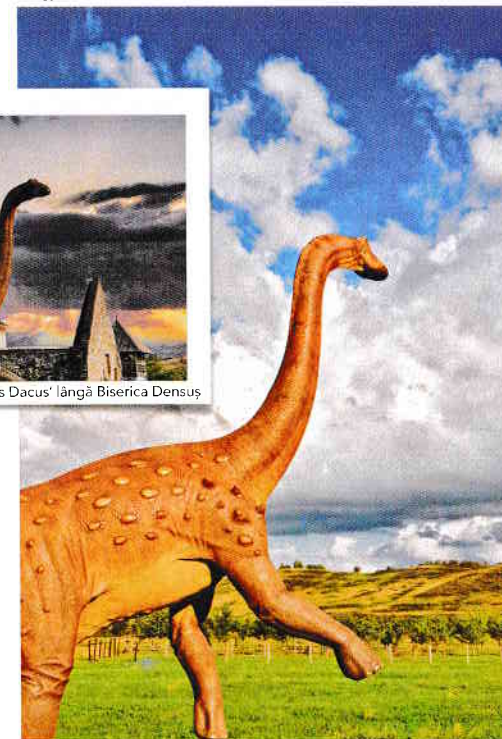
Țara Hațegului a fost prima întindere de pământ uscat din această parte a lumii.

'Magyarosaurus Dacus' - replică de dinozaur ierbivor în mărime naturală

'Magyarosaurus Dacus' lângă Biserica Densus

Cu aproximativ 70 de milioane de ani în urmă, pe vremea când continentul nostru era acoperit aproape integral de apele Oceanului Tethys, insulele din arhipelagul Hațeg erau sălașul unor dragoni speciali și unici, cunoscuți astăzi în întreaga lume drept „dinozaurii pitici transilvăneni”.

(paleoartiști Brian Cooley și Mary Ann Wilson)

Țara Hațegului este o microregiune cu un patrimoniu multicultural unic. De la istoria diferitelor popoare amestecate aici în ultimii 3000 de ani, la ruinele monumentelor decăzute din gloria lor de odinioară, de la poveștile și legendele populare la delicioasa gastronomie locală, oriunde te-ai uita, există un pic de magie.

Panoramă a Țării Hațegului văzută din Cetatea Colt

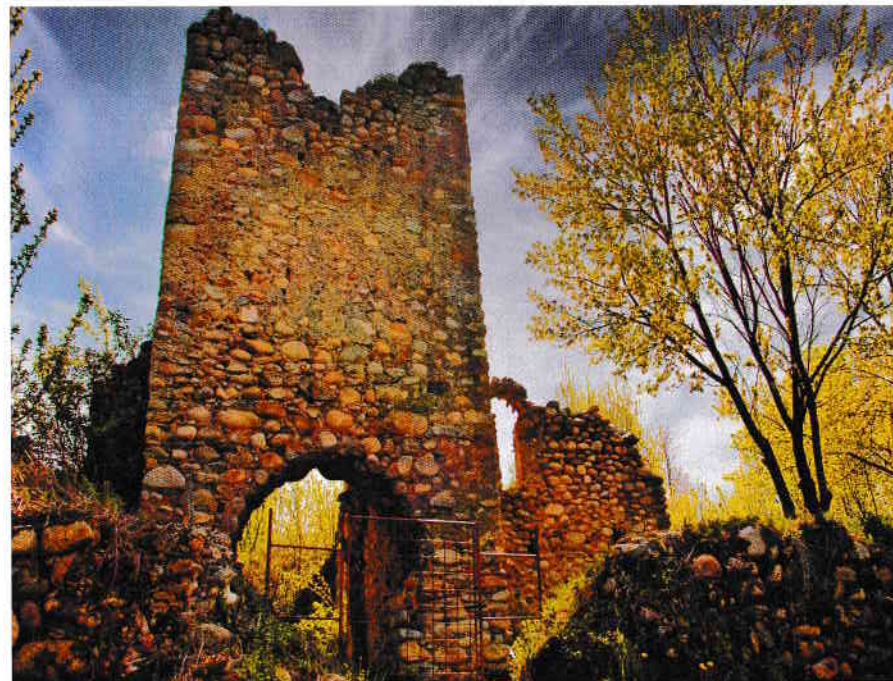
O vizită aici te ajută să descoperi uimitoarele comori naturale și culturale ale unui ținut care a găzduit de-a lungul timpului mai mult de 30 de națiuni diferite, de la primii proto-europeni până la daci și geți, sciți, celți, sarmați, romani, gali, palmirieni, evrei, britanici, macedoneni, mauri, greci, iliri, suevi, spanioli, helveți, gepizi, goți, avari, slavi, huni, cumani, khazari, mongoli, turci, țigani, italieni, sași, maghiari și nu în ultimul rând valahi - românii de astăzi.

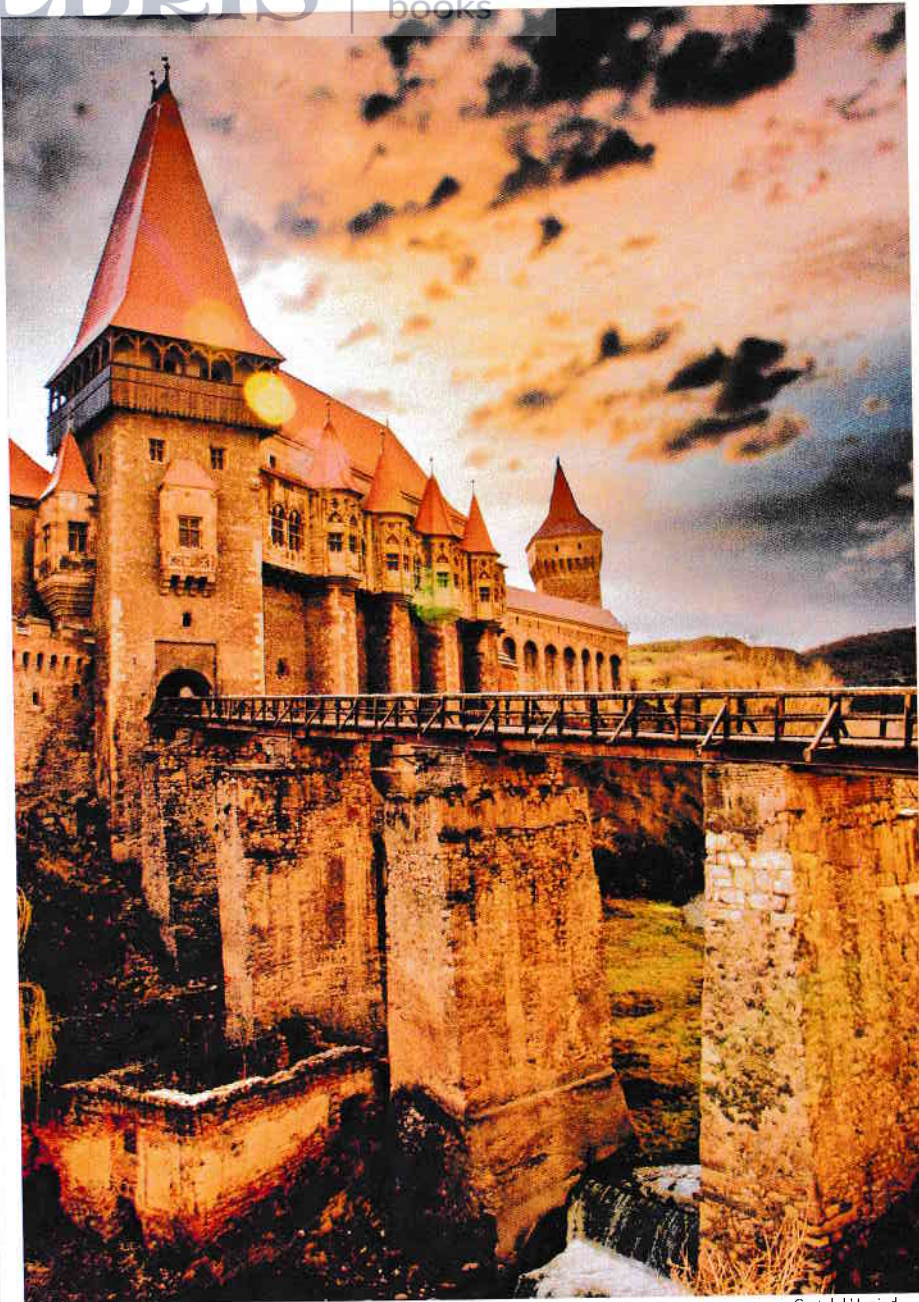
Extras din harta Transilvaniei de Giacomo Cantelli da Vignola (1684), unde Țara Hațegului apare ca fiind locuită de Valahi

Uneori, regiunea este denumită „Țara cetăților, castelelor și bisericilor de piatră” și cuprinde un număr mare de situri arheologice. Unele dintre cele mai spectaculoase sunt: vârful dealului Orlea - o uriașă cetate din epoca fierului timpuriu, capitala antică a provinciei romane Dacia - Sarmizegetusa Ulpia Traiana, cetatea medievală Colț - posibilă inspirație pentru celebrul roman al lui Jules Verne „Castelul din Carpați”, biserica de piatră din Densuș - considerată a fi unul dintre cele mai vechi temple încă în folosință din lume, cetatea de la Mălăiești - folosită cândva de rebelii haiduci Curuți, și Castelul Huniad, unul dintre cele mai bine conservate castele medievale din Europa.

Cetatea Sălaș

Castelul Huniad

Biserica medievală din Peșteana

Replică imaginară a comorii (artizan Vasile Muntean) în muzeul legendelor 'LegendaRoom'

Tărâmul unei comori legendare

Legenda spune că după cucerirea Daciei (așa cum se numea acum două milenii Transilvania), romanii au descoperit aici o mare comoară, atât de uriașă încât aflulul de metal prețios a făcut să scadă prețul aurului în tot imperiul, provocând prima criză financiară cunoscută din istorie. Se mai spune că dacii ascuseseră tezaurul în mai multe tainițe, sub un râu, iar romanii au descoperit doar una dintre ele.

„Fură descoperite și comorile lui Decebal, deși se aflau ascunse sub râul Sargeția, [...] abătuse râul cu ajutorul unor prizonieri și săpase acolo o groapă. Pusese în ea o mulțime de argint și de aur, precum și alte lucruri foarte prețioase [...], iar după aceea aduse râul din nou în albia lui.” - Dio Cassius

Replică imaginară a comorii - monede de tip Koson

Documentele medievale confirmă că, pe la mijlocul secolului al XVI-lea, s-a găsit o imensă comoară dacică sub un râu local numit Strei.

Replică imaginară a comorii - brățări și podoabe de aur

Se povestește că pe la mijlocul secolului al XIX-lea, nobilii din Transilvania trăiau cu frica de a fi jefuiți de un faimos haiduc cunoscut sub numele de „Față Neagră”. Oamenii l-au descris pe bandit ca fiind un tânăr iscusit, nobil din naștere, frumos și iubit de femei, puternic și îndrăzneț, cu o pasiune în a se deghiza purtând haine negre și mască. Îmbrăcat așa, îi jefuia pe cei bogați, luându-le monedele de argint nobililor și bijuteriile soțiilor lor. Împreună cu o bandă de hoți, el obișnuia să jefuiască și transporturile de aur trimise din minele Apusenilor către Viena și se spune că avea o ascunzătoare într-o peșteră, unde chiar bătea monede de aur.

Toate acestea au fost publicate în 1860 de scriitorul considerat a fi „cel mai mare romancier maghiar” Mór Jókai în celebrul său roman „Sărmanii bogați”, unde spune povestea acestui bandit mascat. Este de notorietate faptul că Jókai a fost inspirat de o persoană reală, și anume baronul Laszlo Nopcsa din Țara Hațegului.

„Față Neagră” a oferit inspirație pentru un alt personaj de roman celebru - „Scarlett Pimpernel” al baronesei Emma Orczy. Cartea lui Jókai Mór, care descrie aventurile uimitoare ale hoțului mascat Față Neagră, a fost cel mai faimos roman al vremii, din Ungaria tineretii baronesei și, fără îndoială, a avut un mare impact asupra acesteia, inspirând imaginea lordului englez care trăiește o viață dublă, deghizat pentru a salva aristocrații trimiși la ghilotină în timpul Revoluției Franceze.

'Față Neagră' și 'Anița' (artizan Felicia Munteanu) în muzeul legendelor 'LegendaRoom'

Străbunicul lui Batman

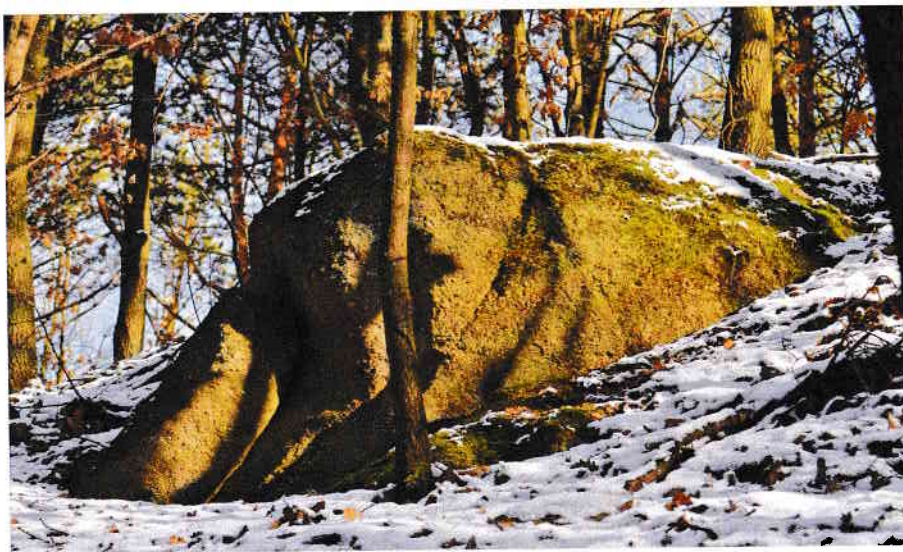
Mai târziu, autorul american Johnston McCulley și-a găsit inspirația în personajul principal din „The Scarlet Pimpernel” pentru a crea eroul californian mascat „Zorro”, iar acesta l-a influențat pe creatorul de benzi desenate Bob Kane să dezvolte legendarul personaj „Batman”.

'Față Neagră' și 'Anița' (extras dintr-o bandă desenată maghiară de epocă - artist grafic Imre Sebök)

Megaliți misterioși

Aproape de orașul Hațeg, pe dealul Orlea, există o imensă fortificație antică datând din epoca fierului. Chiar în afara porții sale de vest, se află un complex megalitic sculptat de mâna omului. Cea mai impunătoare piatră sculptată, asemănătoare unui deget mare, a fost numită de localnici „Piatra uriașului” sau „Piatra jidovului”.

Teorii recente susțin că această fortificație antică ar fi putut fi capitala militară a Regatului Dac, înainte de cucerirea romană. De asemenea, se consideră că râul Strei, care curge la poalele dealului, este locul în care Decebal și-a îngropat comorile.

